

Arhimandrit CLEOPA ILIE

**DESPRE
VISE ȘI VEDENII
ȘI DESPRE
SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘANIE**

Carte tipărită cu binecuvântarea

I.P.S. TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

EDITURA MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA

2011

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
<i>Convorbirea întâi</i>	
Despre mândrie și despre smerenie	11
<i>Convorbirea a doua</i>	
Despre slava deșartă	47
<i>Convorbirea a treia</i>	
Despre visuri	81
<i>Convorbirea a patra</i>	
Despre vise mai pe larg	128
<i>Convorbirea a cincea</i>	
Despre vise și vedenii.....	155
<i>Convorbirea a șasea</i>	
Despre Sfânta Liturghie și Sfânta Împărtășanie ...	178
<i>Convorbirea a șaptea</i>	
Despre împărtășirea cu vrednicie sau cu nevrednicie.....	226
Note bibliografice	289

București, 6-VI-1969

Iubite Părinte Cleopa,

Am citit cu mare plăcere cartea *Înalt Preacuvioșiei Tale*. E foarte frumoasă, foarte bine întemeiată pe învățăturile Sfinților Părinți duhovnicești și foarte adevărată în tot ce cuprinde.

Cu frățească iubire în Hristos,

Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae

CONVORBIREA ÎNTÂI

DESPRE MÂNDRIE ȘI DESPRE SMERENIE

Cele șapte pricini prin care se înșeală omul de vedenii și de visuri deșarte ■ Ce este mândria, din ce se naște, cum o pedepsește Dumnezeu, de câte feluri este ■ Mândria minții și mândria vocii ■ Cum scăpăm de mândrie ■ Ce este smerenia ■ Smerenia sfinților, a Maicii Domnului, a Mântuitorului Hristos ■ Din ce se naște smerenia, folosul ei ■ Ispitele care vin peste cei mândri ■ Cunoștința de sine și a smereniei ■ Semnele adevăratei smerenii

*Căile nebunilor sunt drepte înaintea lor,
iar cel înțelept ascultă sfaturile (Pilde 12, 16)*

Starețul: Ce-i, frate Ioane, ce ai, că de la o vreme te văd tot abătut? Frăția ta nu erai așa. Peste ce ai dat de ești așa de posomorât și dus pe gânduri? Și de ce nu vii să-mi spui care îți sunt gândurile și nemulțumirile, și ce te apasă pe suflet de ai ajuns la această mâhnire?

Fratele: Precum văd, preacuvioase părinte stareț, ați cunoscut oarecum chiar numai din vedere starea mea sufletească. Și fiindcă vă văd astăzi mai puțin ocupat, vă rog să-mi dați blagoslovenie să rămân la preacuvioșia voastră ca să-mi descopăr gândurile care mă frământă și mă tulbură.

Starețul: Bine, frate Ioane, dar oare ești hotărât și pregătit ca să te mărturisești acum?

Fratele: Da, preacuvioase părinte! Și mă rog să mă iertați pentru că trebuia să fac lucrul acesta încă de multă

vreme, însă tare am fost stăpânit de lenevire și am întârziat să vin ca să-mi descopăr conștiința și să vă cer lămuriri asupra celor ce mă tulbură.

Starețul: Dar ce gânduri te chinuiesc, frate Ioane, și ce nedumerire ai pe suflet?

Fratele: Iată, preacuvioase părinte, ce gânduri mă chinuiesc. De o bucată de vreme tot aud că s-ar fi ivit prin lume oameni care s-au învrednicit de la Dumnezeu să aibă vedenii cerești și că unii ar fi primit darul proorociei și spun cele ce au să se întâmple în viitor. Ba mai aud că unii s-ar fi învrednicit să vadă îngeri luminați, pe Maica Domnului și chiar pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Am mai auzit că mulți oameni au și început să se ia după dânșii și că-i socotesc pe ei prooroci și trimiși ai lui Dumnezeu în lume, ca să propovăduiască pocăința. Acestea auzindu-le eu, foarte mă mâhnesc, pentru că de atâția ani, din mica mea copilărie, stau și slujesc în ascultarea mănăstirii și cu nimic n-am sporit în cele duhovnicești, deoarece nu m-a învrednicit Dumnezeu să am nici o vedenie. Aceasta este pricina întristării mele, preacuvioase părinte, că nu m-am învrednicit să am și eu o astfel de mângâiere. De aceea, tare vă rog să mă lămuriți și să-mi dați un sfat cum să mă izbăvesc de aceste gânduri care mă tulbură pe mine.

Starețul: Să știi, frate Ioane, că, după învățăturile Sfinților și dumnezeieștilor Părinți, șapte sunt căile cele mai însemnate prin care intră în mintea și în inima omului înșelăciunea cea pierzătoare de suflete a vedeniilor și a nălucirilor drăcești.

Fratele: Vă rog, preacuvioase părinte, să-mi spuneți și mie care sunt aceste pricini.

Starețul: Frate Ioane, primul și cel mai vestit meșteșug, prin care diavolul lucrează în mintea și în inima omului înșelăciunea vedeniilor și a nălucirilor drăcești, este păcatul cel mare și pierzător al mândriei, după mărturia cea

vrednică de toată crezarea a Sfântului și dumnezeiescului Părinte Ioan Scărarul, care zice: „Când dracul trufiei s-a întărit în slujitorii săi, atunci se arată în vis sau în vedenie în chip de înger luminat sau de mucenici și le dă lor descoperirea tainelor, pentru ca aceștia, ticăloșindu-se, să se lipsească cu desăvârșire de minte” (Scara, cap. 23).

Al doilea meșteșug prin care diavolul lucrează înșelăciunea vedeniilor și a nălucirilor sale este slava deșartă, care este prima fiică și ramură din trunchiul cel blestemat al mândriei (Mântuirea păcătoșilor, cap. 7). Acest lucru îl adeverește și dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul, în sfătuirea ce o face către Sfântul Simeon de la Muntele Minunat, zicând către el: „Cuvioșia ta, ca cel ce îți aduci aminte de aceste (slăbiciuni ale vedeniilor), pândește-ți nălucirile gândurilor celor adânci. Căci acest război obișnuiește să se facă mai ales către monahii cei ce au istețime și sunt iubitori de slavă deșartă și caută lucruri noi” (Cuvinte, Trimiterea a 4-a, M. Neamț, 1819, p. 446).

A treia cale prin care intră în sufletul omului înșelăciunea vedeniilor și a viselor celor înșelătoare este mintea cea slabă și neiscusită. Acest adevăr îl arată tot Sfântul și dumnezeiescul Părinte Ioan Scărarul, zicând așa: „Dracii slavei deșarte, pe cei slabi la minte (neiscușiți) în vedenii și în visuri îi fac prooroci” (Scara, cap. 3).

A patra pricină este râvna cea nebună și nechibzuită, prin care unii din cei slabi la minte se dau pe sine la post aspru și îndelungat și la alte grele nevoițe, cu scopul de a lua de la Dumnezeu darul facerii de minuni sau de a li se arăta îngeri sau vedenii și descoperiri cerești, sau să li se dea darul de a fi asemenea cu vreunul dintre sfinți. Despre o râvnă nebună ca aceasta a scris dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul, zicând așa: „Cu mare boală bolește cel ce are râvna cea rea” (Cuv. 58). Și în alt loc același Sfânt Isaac Sirul, arătând despre cel ce se nevoiește cu râvnă și cu scop

rău, zice așa: „Cel ce îndrăznește să roage pe Dumnezeu și pofteste să se facă minuni și puteri prin mâinile lui, unul ca acela se află ispitindu-se în mintea lui de dracul cel batjocoritor” (Cuv. 36). O râvnă nebună ca aceasta a avut acel călugăr despre care se spune în Pateric că se ruga lui Dumnezeu ca să-l învrednicească să fie asemenea cu Patriarhul Isaac și care, pentru această nechibzuită cerere, a fost batjocorit de diavolul în chip jalnic (Cap. VII, 10).

A cincea pricină de cădere în cursa vedeniilor și a nălucirilor drăcești este neascultarea și îndărătnicia, după cum despre aceasta se arată la Pateric, despre acel frate Avramie (Cap. VII, 9) și despre ucenicul lui Avva Iraclie.

A șasea pricină care duce pe om să cadă în prăpastia nălucirilor și a vedeniilor drăcești și în alte înșelăciuni pierzătoare de suflet, este blestemata rânduială de sine și nemărturisirea gândurilor la părinții cei duhovnicești (Scara, cap. 4).

Iar a șaptea și cea mai de pe urmă din pricinile care fac pe om să alunece în primejdia cea pierzătoare de suflete a vedeniilor diavolești este necunoștința de sine și necunoașterea dumnezeieștilor Scripturi. Deoarece omul care nu se cunoaște pe sine și nici dumnezeieștile Scripturi îndată alunecă spre părerea de sine și din aceasta ușor cade în înșelare. Iar cel care cu întemeiere a ajuns la cunoașterea de sine și la adâncul nimicniciei sale, acela cu anevioie se va mai socoti vrednic de a avea vedenii cerești. De aceea și Sfântul Isaac Sirul zice despre cel ce se cunoaște pe sine așa: „Cel ce s-a învrednicit a se vedea pe sine, acela este mai bun decât cel ce s-a învrednicit a vedea îngeri” (Cuv. 34). Și iarăși: „Cel ce și-a simțit păcatele sale este mai bun decât cel ce înviază morții cu rugăciunea sa” (Ibidem). Într-adevăr, mare și puternic ajutor este pentru om cunoașterea neputinței sale și nu-l lasă pe el să cadă în cursa nălucirilor drăcești și în alte mari păcate. Tot Sfântul Isaac Sirul

numește cunoașterea de sine temelie a toată fapta bună: „Fericit este omul acela care-și cunoaște neputința sa, căci cunoștința aceasta i se face lui ca o temelie a toată bunătatea” (Cuv. 21). Încă și dumnezeiescul Părinte Petru Damaschinul zice despre cunoștința de sine: „Nimic nu este mai bine decât a-și cunoaște cineva neputința și necunoștința sa, și nimic nu este mai rău decât a nu le cunoaște pe acestea”¹.

Iată, frate Ioane, acestea sunt cele șapte căi principale prin care diavolul strecoară în mintea și în inima omului înșelăciunea cea pierzătoare de suflet a visurilor și a vedeniilor. Frăția ta bine ai făcut că ți-ai deschis inima cu sinceritate față de Dumnezeu și față de nevrednicia mea, și te-ai hotărât să vii și să-ți mărturisești aceste gânduri pierzătoare de suflet. Făcând aceasta, fratele meu, ai izbutit, cu ajutorul lui Dumnezeu, să scoți din vizuina inimii pe șarpele cel gânditor care se încuibase acolo și din adâncul inimii frăției tale pe acela care te rodea mereu și-ți otrăvea sufletul cu veninul cel aducător de moarte al vicleniei și al înșelăciunii lui.

Să știi și să ții minte, frate Ioane, că sufletul nostru se aseamănă cu o corabie care înoată pe valurile cele tulburi ale acestui veac, iar mintea, care este ochiul sufletului, este rânduia de Dumnezeu ca să fie cârmaciul acestei corăbii. Și să mai știi că în fața corabiei noastre se află multe și mari primejdii. Se pornesc din marea cea tulburată a lumii vânturi mari și foarte potrivnice, adică războaiele cele din partea trupului nostru, care vin din afară și intră pe poarta cea deschisă a celor cincisimțuri; se înalță valuri furioase din adâncul sufletului nostru, adică gândurile cele rele și felurite care izvorăsc din inimă, precum a zis Domnul că: *Din inimă ies gândurile cele rele, uciderile, desfrânările, furțișagurile, mărturiile cele mincinoase, hulele* (Matei 15, 19); ne pândesc jefuitorii cei gânditori, adică dracii cei prea

violeni; dăm peste smârcuri și vâltori adânci, care sunt orbite necunoștinței noastre; dăm peste stânci ascunse de apa mării, care fără de veste se ivesc în cale, primejduindu-ne cu spargerea corabiei, și acestea sunt nepregătirea cea duhovnicească a sufletelor noastre. Iar când cârmaciul corăbiei, adică mintea, dormitează, se înmulțește apa în corabie și o amenință cu scufundarea în adânc, și aceasta este nemărturisirea păcatelor noastre.

Deci, fratele meu, dacă nu te grăbeai să vii aici, în fața Domnului și a nevredniciei mele, ca să scoți, prin spovedanie, din sufletul frăției tale apa cea veninoasă a păcatelor, apoi socotesc că nu mai era multă vreme până să se afunde în adâncul iadului corabia cea sufletească a frăției tale.

Ceea ce, frate Ioane, vreau să știi bine și să fii încredințat cu tot dinadinsul este că gândurile care te-au muncit pe frăția ta și pe care mi le-ai mărturisit acum au răsărit în inima și în mintea frăției tale din rădăcina cea blestemată a păcatului celui mare al mândriei.

Fratele: Preacuvioase părinte, vă rog să-mi spuneți ce este mândria și în ce fel este ea?

Starețul: Să știi, frate Ioane, că mândria este începutul, rădăcina și izvorul a tot păcatul și a toată fărădelegea. Și fiindcă ai întreat și în ce fel este ea, află că Sfântul Grigorie Dialogul zice că mândria are cinci trepte. Iar ca să înțelegi aceste trepte, trebuie mai întâi să știi că bunurile cu care cel mândru se mândrește sunt și ele de cinci feluri: întâi bunuri firești, adică istețimea, frumusețea, bărbăția și cele asemenea lor; al doilea, bunuri dobândite ca: știința, înțelepciunea, meșteșugul și cele asemenea; al treilea, bunuri întâmplătoare cum sunt bogăția, slava, dregătoriile și cele asemenea; al patrulea, bunuri ale voinței, cum sunt dragostea, răbdarea, ascultarea și celelalte fapte bune ale voinței; și al cincilea sunt bunurile cele duhovnicești,

adică: darul proorociei, facerea de minuni și cele asemenea².

Deci, frate Ioane, cea dintâi treaptă a mândriei este când cineva, având oarecare din aceste bunuri, nu recunoaște că le are de la Dumnezeu, ci socotește că le are de la sine însuși, în chip firesc. A doua treaptă a mândriei este când omul recunoaște că are de la Dumnezeu aceste bunuri, însă nu primite în dar, ci pentru că i se cuvin lui, ca unul ce ar fi vrednic de ele. A treia treaptă a mândriei este când cineva cugetă că are niște daruri pe care însă nu le are. A patra treaptă a mândriei este când cineva defaimă pe alții și pofteste să fie cinstit de toți, ca un mai vrednic decât aceia. Iar a cincea și cea din urmă treaptă a mândriei este când omul ajunge să defaime sfințele legi și nu se supune lor, așa cum au legiuit Sfinții Părinți. Să mai ții minte, frate Ioane, că mândria are 12 fiice, și anume: slava deșartă, trufia, iscodirea, înălțarea cu mintea, lăudăroșenia, iubirea de sine, obrăznicia, pregetarea, mărturisirea cu fățarnicie, lepădarea de credință, voia cea slobodă și deplina deprindere a păcatului³.

Fratele: Dar cum se naște mândria, preacuvioase părinte, în mintea omului?

Starețul: Mândria, frate Ioane, are obiceiul a se naște în mintea omului mai ales din aceste pricini: din iubirea de sine, din slava deșartă, din părerea de sine, din necunoștința de sine, din postul cel fără de socoteală și fără de măsură și din viața cea osebită, adică din rânduiala de sine, când omul umblă după capul său și nu cere sfatul altuia⁴.

Fratele: Preacuvioase părinte, oare mândria este de un singur fel sau de mai multe feluri?

Starețul: Mândria, frate Ioane, este de două feluri și anume: este o mândrie a voii și o mândrie a minții⁵.

Fratele: Dar care din aceste mândrii este mai rea și mai primejdioasă?

Starețul: Să știi, frate Ioane, că mult mai rea și mai păgubitoare este mândria minții.

Fratele: Dar pentru ce oare mândria minții este mai rea decât mândria voinței?

Starețul: Iată de ce, frate Ioane. Mândria voii, fiind mai ușor cunoscută de minte, se va putea mai lesne tămădui, fiind supusă la cele ce se cade; când însă mintea are mândrie și crede cu tărie că judecata ei este mai bună decât a altora, cum se va mai putea tămădui, neavând cine să o supună judecării celorlalți, deoarece ea nu socotește pe alta mai bună decât pe sine? Dacă ochiul sufletului, care este mintea, cu care omul recunoaște și curăță mândria voii, este neputincios, orb și plin de mândrie, apoi cine îl va putea tămădui? Și dacă lumina este întuneric și dreptarul greșit, cum va lumina și îndrepta pe celelalte?

De aceea, frate Ioane, se cuvine să stăm cu mai mare luare-aminte și cu mai multă tărie împotriva acestei primejdioase mândrii a minții. Și stând cu mare tărie împotriva ei, să ne înfrânăm iuțimea minții noastre, iar părerea noastră să o supunem părerii celorlalți și să ne facem nebuni pentru dragostea lui Hristos, ca să ne putem înțelepți, precum este scris: *De i se pare cuiva dintre voi că este înțelept în veacul acesta, să se facă nebun, ca să fie înțelept* (I Cor. 3, 18). Așadar, frate Ioane, înțelege că mândria minții este o boală drăcească, deoarece ea face pe om să se creadă că este ceva mare, că este mai înțelept decât alții și decât toți, și că nu mai are nevoie de sfatul și de ajutorul altuia⁶. Preabunul și preamilostivul Dumnezeu să ne izbăvească pe noi de această patimă și boală drăcească!

Însuși Dumnezeu prin Proorocul Isaia ticăloșește pe cei ce au această boală, zicându-le: *Vai celor pricepuți întru sine și înaintea lor știutori* (5, 21). Încă și Marele Apostol Pavel ne poruncește așa: *Nu fiți înțelepți întru voi înșivă*

(Rom. 12, 16). Și Solomon zice de asemenea: *Nu fi înțelept întru tine singur* (Pilde 3, 7).

Socotesc, deci, frate Ioane, că din cele spuse ai înțeles destul de limpede și te-ai lămurit de ce mândria minții este mai rea și mai primejdioasă decât mândria voii. Să știi și aceasta că atât mândria minții, cât și mândria voii, este o răutate foarte felurită. Și această felurită răutate a păcatului mândriei o arată foarte minunat Sfântul și dumnezeiescul Părinte Ioan Scărarul, zicând așa: „Mândria este lepădare de Dumnezeu, născocirea dracilor, puiul laudelor, semn de nerodire a sufletului, maica osândirii, gonirea ajutorului lui Dumnezeu, înaintemergătoare a nebuniei, pricinuitoare a căderilor, pricină a îndrăcirii, izvorul mâniei, ușa fățarniciei, întăritură a dracilor, străjuirea păcatelor, pricină de neîndurare, cercetătorul cel aspru, judecător fără de omenie, potrivnica lui Dumnezeu, rădăcina hulei” (Scara, cap. 23).

Vezi, frate Ioane, cât de felurită este răutatea păcatului mândriei? De aceea, dumnezeiasca Scriptură numește necurat înaintea Domnului pe cel mândru, zicând: *Necurat este înaintea Domnului tot cel cu inima înaltă* (Pilde 16, 6). Ba și pe cel ce se împrietenește cu cel mândru tot necurat îl numește, zicând: *Cel ce se atinge de smoală se va mânji și cel ce se însoțește cu cel mândru va fi asemenea lui* (Is. Sirah 13, 1). De aceea, frate Ioane, acest păcat este foarte urât înaintea lui Dumnezeu, Care îl pedepsește cu mare asprime.

Fratele: Vă rog, precuvioase părinte, spuneți-mi cum pedepsește Dumnezeu păcatul mândriei.

Starețul: Ascultă, frate Ioane! Ca să ne putem noi da seama cât de urâtă Îi este mândria lui Dumnezeu și cum o pedepsește El, este de ajuns să ne aducem aminte că numai pentru acest păcat a căzut și a fost izgonit din cer satana cu toți îngerii lui (Apoc. 12, 8-9). Iar ca să înțelegem cât de mare este prăpastia în care cade cel stăpânit de spurcata